

KONCHILIK SOHASIDA KADRLAR TAYYORLASHDA TALABALARINING KASBIY KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH

A.A.Yeshmuratova – *assistent o'qituvchi*

Navoiy davlat konchilik texnologiyalari universiteti huzuridagi Nukus konchilik instituti

Tayanch so'zlar: ta'lim, bilim, ko'nikma, kompetensiya, kasbiy kompetensiya, mutaxassis.

Ключевые слова: образование, знания, умение, компетенция, профессиональная компетентность, специалист.

Key words: education, knowledge, skill, competence, professional competence, specialist.

Hozirgi vaqtda konchilik sohasida kadrlar tayyorlashda innovatsion ta'lim texnologiyalari va axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanib talabalarga chuqur nazariy bilim, malakalar va amaliy ko'nikmalar berish, ularning kasbiy bilim, malaka va ko'nikmalarini shakllantirish, qobiliyatlarini rivojlantirishda kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish dolzarb masalalarning biridir.

Oliy ta'lim tizimida malakali mutaxassislarni tayyorlashda kompetensiya kasbiy faoliyat doirasida, umumiy ilmiy doirada, ijtimoiy munosabatlar doirasida ta'riflanadi. Insonning zamonaviy mehnat bozorida raqobatbardoshligi ko'p jihatdan uning amaliy faoliyatida qo'llanilishi mumkin bo'lgan ko'nikma, qobiliyat va malakalarni egallash va rivojlantirish qobiliyatiga bog'liq bo'ladi. Zamonaviy sharoitda ta'lim darajasi bilimlar miqdori bilan emas, balki mavjud bilimlar asosida turli xil murakkablikdagi muammolarni hal qilish qobiliyati bilan belgilanadi. Shunga ko'ra, pedagogik muhitda ta'limga bo'lgan e'tibor kompetensiyaga asoslangan yondashuvga qaratiladi, uning yakuniy natijasi – mutaxassis, ya'ni faoliyatning turli sohalarida yetuk malakaga ega bo'lgan mutaxassisi tayyorlashdir.

Ta'limga kompetensiyali yondashuv o'qitish texnologiyalarini mustaqil tadqiqot ishlariga yo'naltirishni, talabada ijodiy fazilatlarini rivojlantirishni talab qiladi, bu esa, o'z navbatida, o'zlashtirilgan bilim, ko'nikma va ko'nikmalar sifatini baholashni innovatsion uslubiy qayta qurishni talab qiladi [1:36].

O.Tomas: Oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak mutaxassisning malakasini aniqlash hal qiluvchi masaladir. Mutaxassisning ta'lim jarayonidagi o'rnini uning kelajagi bo'lgani uchun bevosita mahorat bilan bog'liq degan fikrni ta'kidlaydi [2:212].

Yu.E.Rahimovanning ta'kidlashicha, "Kasbiy kompetentlik – bu integrativ tavsif bo'lib, tizimlashtirilgan bilim, ko'nikma, malaka hamda shaxsga oid fazilatlarini ifodalaydi, ularga bozor sharoitida raqobatbardosh bo'lish imkonini beradi" [3:36].

"Bitiruvchini tayyorlash modeli nafaqat bitiruvchining bilim, ko'nikma va malakalar tizimi bilan belgilanuvchi kasbiy kvalifikatsiyasini, shuningdek, zamonaviy xalqaro amaliyotda tayanch kompetensiyalar deb tavsiflanuvchi shaxsga oid sifatlar va tizimli shakllantirilgan universal mahorat va qobiliyatlarniham o'z ichiga oladi" [4:63].

Taniqli tadqiqotchi K.V.Shaposhnikov kasbiy kompetentlik deganda, mutaxassisning o'z kasbiy faoliyatini amalga oshirayotganida muhim va samarali qarorlarni qabul qilishga tayyorligi va layoqatini tushunadi. U shuningdek, "kasbiy kompetentlik integrallashtirilgan bilim, mahorat va tajribalarning majmuyi sifatida tavsiflanadi, shu bilan birga, insonga o'rab turgan olam bilan hamkorlikda kasbiy faoliyatni samarali loyihalashtirish va amalga oshirish imkoniyatini beruvchi subyektiv, kasbiy kompetentlikning ko'rsatkichlari asosida esa mutaxassisning dolzarb va potensial tavsifi yotishi mumkin" deb ta'kidlaydi [5:26].

E.I.Skafaning fikricha mutaxassisning kasbiy tayyorgarligini shakllantirish talabalarining umumiy va maxsus (kasbiy) fanlar bo'yicha bilimlarini, amaliy ko'nikmalarini, shaxsiy kasbiy fazilatlarini rivojlantirishni, shaxsning ijodiy salohiyatini ochib berishni, yangi texnologiyalar bilan ishlash metodikasini o'zlashtirishni anglatadi [6:212].

Yuqoridagi ta'riflardan ko'rinib turibdiki, kasbiy kompetensiya keng tushunchadir. Bizning fikrimizcha, kasbiy kompetensiya faoliyat uchun zarur bo'lgan aniq kasbiy ko'nikmalarga qo'shimcha ravishda, bilimlar, ma'lum shaxsiy fazilatlar va boshqalardan iboratdir. Shunday qilib, ta'lim muassasasi bitiruvchisining kasbiy kompetensiyaga tayyorligi kasbiy kompetensiyani o'zlashtirishi deb hisoblanishi mumkin.

Ilmiy adabiyotlarni ko'rib chiqish asosiy kompetensiyalar juda xilma-xil, ko'p qirrali, ko'p tarmoqli va mutaxassis faoliyatining turli sohalarida: o'quv, ilmiy va kelajakdagi kasbiy faoliyatida qo'llanilishi mumkinligini ko'rsatadi. Ya'ni, asosiy kompetensiyalar kompetensiyaga asoslangan yondashuvni amalga oshirish jarayonida shakllanadi, uning mohiyati shundaki, talaba turli vaziyatlarda adekvat munosabatda bo'lishi, egallagan bilim, ko'nikma va malakalaridan foydalana bilishi kerak. Mutaxassis nafaqat ma'lum bir kasbiy ahamiyatga ega bo'lgan fazilatlariga, balki ma'lum shaxsiy fazilatlariga ham ega bo'lishi kerak.

Demak, malakali mutaxassis – bu kasbiy faoliyatda yuqori natijalarga erishishga qaratilgan kompetensiyalar majmuasiga ega bo'lgan mutaxassisdir. Malakali mutaxassisning asosiy fazilatlarini – bu kasbiy muammolarni mustaqil ravishda hal qilishga tayyorlik va qobiliyat, shaxsiy rivojlanish va o'zini o'zi amalga oshirishga e'tibor berish, mustaqil ravishda ma'lumot qidirish qobiliyatidir.

Konchilik sohasi bo'lajak mutaxassislarning kasbiy malakasi uning shaxsiy fazilatlarini, shu jumladan kasbiy kompetensiyalarini bilan belgilanadi. Mutaxassislarning kasbiy mahoratining mavjudligi ishlab chiqarishning turli sohalarida samarali va yetarli faoliyatiga yordam beradi. Bugungi kunda mutaxassislarning tayyorlashni ilmiy jihatdan tahlil qilish, o'quv faoliyati natijalarini prognozlash va uning eng samarali usullarini qo'llash, malakali kadrlar tayyorlash talabiga mos keladi.

Dunyoda kompetensiyaviy yondashuv asosida kadrlar tayyorlash va talabalarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish, ta'limga axborot va innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali kadrlarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish va raqobatbardoshligini ta'minlashning didaktik mexanizmlarini ishlab chiqishga doir qator ilmiy izlanishlar olib borilmoqda.

O'zbekistonda bugungi kunda yuqori malakali mutaxassislarning tayyorlanmoqda, bunda kasbiy kompetensiya masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. O'zbekiston oliy ta'limida bo'lajak kadrlarni tayyorlashda nafaqat mazmun, o'qitish va ta'lim uslublarini modernizatsiya qilish bo'yicha jahon tajribasi inobatga olinadi, balki ularning yechimini izlash ham amalga oshiriladi.

Konchilik sohasida kadrlar tayyorlashda kompetensiyaga asoslangan o'quv jarayoni talabalarni o'z-o'zini tarbiyalash va rivojlantirishga maqsadli tayyorlashning asosiy vositasi rolini o'ynaydi. Buning natijasida talaba mustaqil ravishda loyihalashni o'rganadi va o'z hayotiy va kasbiy vazifalarini amalga oshirishga o'tadi. Shu sababli ta'limning zamonaviy yuqori sifatli natijasi – bu iste'molchi buyurtmasiga, ijtimoiy buyurtmaga mos keladigan kompetensiyaga asoslangan ta'lim modelida aks ettirilgan muayyan kompetensiyalarning oldindan tanlangan tarkibidir. Shunga ko'ra, konchilik sohasida kadrlar tayyorlashda mutaxassislik modeli nafaqat ta'lim sifati va natijasining asosiy ko'rsatkichi, balki kompetensiyaga asoslangan ta'lim tizimi tarkibining sifat

xususiyatlarini aniqlash uchun asosiy omildir. Kompetensiyalar deb ataladigan ma'lum bilim, qobiliyat va ko'nikmalar majmuasi talaba o'zlashtirishi kerak bo'lgan kutilgan natijalar sifatida dasturlarda, o'quv rejalarida maxsus belgilanishi va ta'limga axborot va innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali talabalarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirib borish kerak bo'ladi.

Konchilik sohasida kadrlar tayyorlashda talabalarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda innovatsion texnologiyalarni joriy etish qiyin vazifa bo'lishi mumkin. Qiyinchiliklardan ba'zilar xarajatlar va infratuzilma talablari, shuningdek, o'qitish va doimiy qo'llab-quvvatlashga bo'lgan ehtiyojni o'z ichiga oladi. Biroq, professor o'qituvchilar va talabalarni o'qitish va qo'llab-quvvatlash, amalga oshirish jarayonini puxta rejalashtirish va amalga oshirish kabi ushbu muammolarni hal qilish usullari mavjud. Konchilik sohasida kadrlar tayyorlashda talabalarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda innovatsion texnologiyalarni joriy etishning bir qancha ilg'or usullari mavjud. Jumladan, o'qituvchilar malakasini oshirish, o'qituvchilar va talabalarni doimiy qo'llab-quvvatlash, yangi texnologiyalarni to'liq joriy etilgunga qadar sinovdan o'tkazish bo'yicha tajriba dasturlari shular jumlasidandir.

O'zbekiston respublikasi oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti kengashida ko'rib chiqilib, 8-OMAT, 29-avgust 2023-yil sanasi bilan ro'yxatga olingan "Texnik tizimlarda axborot texnologiyalari" fanining o'quv dasturida: Fanni o'qitishdan maqsad – axborotni shakllantirish, saqlash, qayta ishlash va uzatishning asosiy prinsiplarini o'rganish. Zamonaviy informatsion fikrlash va ilmiy dunyoqarashni shakllantirilgan holda talabalarni kompyuter imkoniyatlaridan xabardor qilish, kompyuter bilan muloqot o'rnatish usullarini o'rgatish va unda turli masalalarni yecha olishga yo'naltirish. Shu fanni o'qitish jarayonida talaba hozirgi zamon kompyuterlari bilan muloqotda bo'lib, amaliyot (operatsion) tizimi va qobiq dasturlar yordamida, uning texnik imkoniyatlarini o'zlashtirishi, algoritmlar tuzish va turli amaliy masalalarni yechish uchun dastur tuza olishi hamda o'z sohasiga oid dasturiy vositalar va amaliy dasturlar paketlaridan foydalanishni o'rganishi lozim. Jumladan, talaba kompyuter imkoniyatlarini va dastur tuzishni o'zlashtirgan holda uni o'z mutaxassisligi bo'yicha yechiladigan masalalarga va muammolarga tatbiq qilish ko'nikmasini hosil qilishi kerak deb ko'rsatib o'tilgan [7:2].

Ilmiy tadqiqot ishi shuni ko'rsatadiki, darsda konchilik sohasida qo'llaniladigan amaliy dasturiy paketlardan foydalanish kadrlar tayyorlashda talabalarining kasbiy

kompetensiyasini shakllanishda asosiy o'rin tutadi va samarali natijalar bermoqda.

Bunda taklif qilinayotgan eksperimental dastur asosida "Texnik tizimlarda axborot texnologiyalari" fanini o'qitish va konchilik yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda quyidagi zamonaviy axborot va innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanilmoqda – Mobil ta'lim texnologiyasi: Eclipse, Android SDK Mobil ta'lim mobil telefonlar, PDA yoki planshetlarda o'qitish, yoki o'qishni qo'llab-quvvatlaydi. Amaliy dasturiy paketlar texnologiyasi: Matlab, Maple, MathCAD dasturlarida muhandislik masalalarini yechishga tatbig'i o'rganiladi. Grafik modellashirish texnologiyalari: 3D Max, KOMIAC, Solid Works, AutoCAD, Solid Edge dasturiy paketlari o'rganiladi. Hozirgi kunda bir qator keng tarqalgan CAD/CAE/CAM tizimlari, 3D modellarni qo'llash. Raqamli texnologiyalar (Blockchain, Bigdata, IoT, Data Science kabi vositalar). Shuningdek o'qitishning interaktiv metodlari: "Klaster", "Sinkveyn", "BBB", "Aqliy hujum", "Loyihalash", "Tadqiqot", "Case study", "Muammoli ta'lim", "Venn diagrammasi", "Muloqot", "Vebinar", "Baliq skeleti" va boshqalar. Ushbu zamonaviy axborot va ta'lim texnologiyalarini jahonning yetakchi universitetlari o'zlarining o'quv jarayonlariga keng ko'lamda joriy qilganlar.

Shunday qilib, zamonaviy ta'limda innovatsiya, yanada aniqrog'i, pedagogik hamda ta'lim innovatsiyalaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Binobarin, globallashuv hamda jamiyatning axborotlashuvi ta'lim jarayonini noan'anaviy shakllarda samarali metod va vositalarni qo'llashni taqozo etish bilan birga, o'quv materiallarini shakllantirish va ulardan amalda foydalanishga nisbatan ham innovatsion yondoshishni taqozo etmoqda [8:565].

Xulosa qilib aytish mumkinki, konchilik sohasida kadrlar tayyorlashda talabalarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda biz taklif qilayotgan eksperimental dasturni qo'llash va bu borada innovatsion texnologiyalarni joriy etish o'quv natijalarining yaxshilanishiga va talabalarining qoniqishiga olib keladi. O'qitishning innovatsion usullari va texnologiyalariga asoslangan bu eksperimental dasturni qo'llash orqali talabalar o'quv jarayoniga ko'proq jalb etilishi hamda o'z kasbiy kompetensiyalarini shakllantirib, kelajakdagi kasbiy faoliyatida amaliy foydalanishlari mumkin. Eksperimental dastur asosida o'qitishda innovatsion texnologiyalarni joriy etish bilan bog'liq qiyinchiliklar mavjud bo'lsa-da, o'qituvchilar malakasini oshirish va doimiy qo'llab-quvvatlash kabi ilg'or amaliyotlar, shuningdek, tajriba dasturlari orqali eksperimental dasturni innovatsion ta'lim texnologiyalari yordamida amalga oshirish mumkin.

Adabiyotlar

1. Сергеев А.Г. Компетентность и компетенции: монография. – Владимир: Изд-во Владим. гос. ун-та, 2010. – С.107.
2. Olsson, Thomas; Martensson Katarina and Roxa, Torgny. Pedagogical competence. Swedish, Division for Development of Teaching and Learning, Uppsala University, 2010. –P. 212.
3. Рахимова Ю.Э. Формирование профессиональной компетентности учащихся медицинского колледжа: Дисс. ... канд. пед. наук. – Ташкент: 2012. –С. 36.
4. Азизходжаева Н.Н. Формирование профессиональных компетенций будущих специалистов. Образование через всю жизнь: непрерывное образование в интересах устойчивого развития. Вып. 12. Ч.1. СПб, 2014. –С. 63.
5. Шапошников К.В. Контекстный подход в процессе формирования профессиональной компетентности будущих лингвистов-переводчиков: Автореф. дисс. ... канд.пед.наук. – Йошкар-Ола: 2006, – С. 26.
6. Скафа Е.И. Средства формирования методической компетентности будущего учителя в системе эвристического обучения математике. // Mathematics and Informatics: Journal of Education Research. – Sofia: 2013. –Vol.56, number 3. – С.211-223.
7. Texnik tizimlarda axborot texnologiyalari fanining o'quv dasturi- O'zbekiston respublikasi oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi Navoiy davlat konchilik va texnologiyalar universiteti, 29-avgust, 2023 yil. 2-b.
8. Texnik tizimlarda axborot texnologiyalari fanini o'qitishda innovatsion ta'lim texnologiyalarini joriy etish. "Математик моделлаштириш ва ахборот технологияларининг долзарб масалалари" халқаро илмий-амалий анжуман тезислаи тўплами. -Нукус: 2023, Том №3, 565-б.

REZYUME. Ushbu maqolada konchilik sohasida kadrlar tayyorlashda talabalarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish, “Kompetensiya” atamasini tahlil qilish, kompetensiyaga asoslangan o‘quv jarayoni tashkil etish, Oliy ta’lim muassasalarida bo‘lajak mutaxassising malakasini aniqlashda kasbiy kompetensiyani rivojlantirish texnologiyasini qo‘llash yo‘llari asoslab berilgan.

РЕЗЮМЕ. В данной статье рассматривается формирование профессиональной компетентности студентов при подготовке кадров в сфере горного дела, анализ термина «Компетентность», организация образовательного процесса на основе компетентности, способы применения технологии развития. Обосновано профессиональная компетентность при определении квалификации будущего специалиста в высших учебных заведениях.

SUMMARY. In this article, the formation of professional competence of students in the training of personnel in the field of mining, the analysis of the term "Competence", the organization of an educational process based on competence, ways of applying the technology of development of professional competence in determining the qualifications of a future specialist in higher educational institutions justified.

O‘QUVCHILARNING IJTIMOIIY-MADANIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA BLOG TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH YO‘LLARI

B.B.Yusupov – o‘qituvchi

Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti

Tayanch so‘zlar: adabiy ta’lim, ijtimoiy-madaniy kompetensiya, shaxs, ta’lim-tarbiya integratsiyasi, kompetentlik, blog texnologiyasi, turkiy xalqar adabiyoti, intellektual qobiliyat, texnologiya.

Ключевые слова: литературное образование, социокультурная компетентность, образовательная интеграция, компетентность, литература турецких народов, модернизация, интеллектуальная способность, технология.

Key words: literary education, socio-cultural competence, personality, educational integration, competence, blog technology, turkic folk literature, intellectual ability, technology.

Jamiyat rivojlanishining zamonaviy bosqichidagi o‘ziga xos xususiyat inson faoliyatining turli sohalarida, xususan, ijtimoiy sohalarida jadal rivojlanayotgan innovatsion o‘zgarishlardir. Jamiyat va davlat bugungi kunda insondan tez o‘zgarib borayotgan davrda ijtimoiylashuvni, harakatning universal usullarini egallashni talab qilmoqda. Bu, asosiy kompetensiyalarning tasnifidan qat’i nazar, ko‘pchilik olimlarning ijtimoiy-madaniy kompetensiyaga hayotning turli sohalarida o‘zaro ta’sirga tayyorlik qobiliyati, ijtimoiy moslashuv va harakatchanlik birligi sifatida katta e’tibor berish sabablaridan biridir.

Respublikamiz ta’lim sohasidagi innovatsiyalar umumiy o‘rta ta’lim maktablarida shaxsning moslashish qobiliyatini rivojlantirish, uning ijtimoiy-madaniy kompetensiyasini ta’minlash usul va vositalarini topish dolzarbligini ko‘rsatmoqda. Ijtimoiy-madaniy kompetensiya – bu shaxsga ijtimoiy me’yorlar va qoidalarga yetarli darajada rioya qilish imkonini beradigan ko‘nikma yoki majburiyat nuqtayi nazaridan, avvalo, shaxs va jamiyat o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlarni aks ettiradi. Ikkinchidan, bu shaxsning shaxslararo o‘zaro ta’sir qilish usullariga egaligi hamdir. Uchinchidan esa, u bir nechta komponentlarni o‘z ichiga oladi. To‘rtinchidan, o‘z maqsadi va butun jamiyat ehtiyojlari o‘rtasidagi munosabatni hisobga olishni ham nazarda tutadi.

Ijtimoiy-madaniy kompetensiyaning tuzilishi va mazmuni qarorlar qabul qilishda mas’ul bo‘lish, umumiy qarorlar qabul qilishda ishtirok etish, maqsadlarni belgilash, natijalarni rejalashtirish, tahlil qilish va mulohaza yuritish qobiliyatini o‘z ichiga oladi. Shuningdek, o‘z faoliyatini nazorat qilish layoqati; maqsadlarga erishish bilan bog‘liq muammolarga e’tibor berish; qaror qabul qilish qobiliyati; boshqa odamlarning ehtiyojlarini eshitish, tushunish va hisobga olish qobiliyatini ham o‘z ichiga oladi. O‘z his-tuyg‘ularini nazorat qilish qobiliyati, boshqa odamni tushunishga e’tibor; hissiy sezgirlik, empatiya qobiliyati; odamlarning xatti-harakatlarini intuitiv bashorat qilish; nostandart va bahsli masalalar ustida ishlashga tayyorlik; maqsadga erishish uchun yangi va innovatsion g‘oyalardan foydalanishga tayyorlik; umumiy muvaffaqiyatga erishish; qo‘shma biznes uchun shaxsiy javobgarlik kabilar mazkur tarkibdan o‘rin oladi.

Ijtimoiy-madaniy kompetensiya muayyan jamiyatdan tashqarida mavjud emas. Bu iqtisodiy va siyosiy hayotga, tarixiy va madaniy me’yorlarga, ijtimoiy munosabatlarni tashkil etishga uzviy bog‘liq. Ijtimoiy-madaniy kompetensiya nafaqat shaxsning ma’lum darajadagi ijtimoiylashuvi, balki madaniy va axborot resurslaridan

foydalangan holda muvaffaqiyatga erishish qobiliyatidir.

Psixologlar ijtimoiy-madaniy kompetensiyani quyidagi individual qobiliyatlarga ajratadilar:

- kommunikativ qobiliyat;
- ijtimoiy tadbirkorlik;
- umumiy huquqiy va iqtisodiy savodxonlik;
- jamiyatning yashirin xususiyatlarini tushunish qobiliyati;
- o‘zini o‘zi boshqarish qobiliyati (ijtimoiy ishonch);
- ijtimoiy rollar va shaxslararo munosabatlarni tushunish qobiliyati;
- uzoq muddatli hamkorlikni o‘rnatish qobiliyati;
- o‘z imijini boshqarish qobiliyati.

Ma’lumki, qozoq adabiyoti darslarining mazmuni, asosan, o‘quvchi uchun rasmiy xarakterga ega. U o‘z bilimlaridan foydalanish imkoniyatini ko‘rmaydi. Shu bois bugungi kunda Internet imkoniyatlariga murojaat qilinganda mazkur muammoni bartaraf etishga e’tibor berish zarur.

Ijtimoiy-madaniy kompetensiya til, milliy madaniyat va xulq-atvor me’yorlari orqali namoyon bo‘ladi. Til va madaniy xususiyat mavzu mazmuni rejasini boyitishga yordam beradi. Madaniyat o‘zining turli yo‘nalishlarida shaxsning shakllanishiga xizmat qiladi. Turkiy xalqlar adabiyotini o‘rganish kognitiv, rivojlanish va tarbiyaviy jarayon bilan bog‘liq.

Turkiy xalqar adabiyoti jamiyatdagi til, madaniyatni o‘rganish vositasi sifatida o‘quvchilarning shaxsiyatini rivojlantirishda shartli deb qaraladi. O‘zbek, qozoq, turkman, qirg‘iz, qoraqalpoq adabiyotini madaniyatlararo muloqot vositasi sifatida egallash ijtimoiy-madaniy va sotsiologivistik bilimlarsiz mumkin emas.

O‘quv jarayonida madaniyatlararo ma’lumotlardan foydalanish o‘quvchilarning kognitiv faolligi, kommunikativ qobiliyatlari rivojlantiradi, shuningdek, ijobiy motivatsiyani ta’minlaydi.

Tadqiqot jarayonida global madaniyatlararo muloqot kontekstida asosiy bo‘lgan ijtimoiy-madaniy kompetensiyaning tarkibiy qismlaridan biri innovatsion texnologiyalarga e’tibor qilindi. Aytish mumkinki, madaniyat va madaniyatlararo muloqot muammolariga ta’lim jarayonida global ta’lim maqsadlari sifatida taqdim etiladi. Biroq, bu masala jiddiy didaktik fikrlashni, ya’ni ijtimoiy-madaniy kompetensiyani shakllantirishda axborot texnologiyasidan foydalanishni taqozo etadi.

O‘quvchilarning ijtimoiy-madaniy kompetensiyasini shakllantirish samaradorligini oshirishda biz Web 2.0 blog texnologiyasidan foydalanishni taklif qildik. “Weblog” yoki